

ПІДСТАВКИ

Підставки. Пробужка ранньою весною. Весна 1961 року.

Річка Грунь

З ІСТОРІЇ КРАЮ

Ось що писала газета «Полтавські губернські відомості» в №№ 46 і 47 за 1852 рік про події в Гадяцькому повіті за 1786 рік:

Неофициальная часть «Полтавских губернских ведомостей»

№ 46 среда, ноября 12 дня 1852 г.

Топографическое описание Гадяцкого уезда за 66-ть лет пред сим)

Грунь Русская или Московская; протекает Харьковского Наместничества уезда Недригайлавского при селе Груньки, и впадает под самым городом Гадячем, выше городской плотины в реку Псел с правой ея стороны. Всей длины на 40 верст. Называется русскою потому, что она от великороссийской границы, из Харьковской губернии течет, и для отличия от других речек, которые также Груньми называются и в уезде Зеньковском находятся. В Груне Русской водятся отменные раки и лещи.

Р. Грунь - 9 річок, приймає до себе: Свириди́ха, Лозова, Коломи́йцева Долина, Пробужка, Искрені, Куличиха, Фіалка, Суха Грунь (стара Побиванка), Мачиха.

Глубина речки Груни при с.Борках 1 ½ саж., ширина в берегах 10 саж., разлитие весенней воды от ¼ до ½ версты. (дані 1845р)

Довідка.

1 сажень = 3 аршини = 7 футів = 12 п'ядей = 48 вершків = 84 дюйми = 100 соток = **2,1336 м**

1 верста = 500 сажнів = **1 066,8 м**

Село Підставки

Знаходяться в 18 верстах від Гадяча. У Боплана відмічено як поселення з назвою Тліпочака. Вперше Підставки згадуються у реєстрі війська Запорозького 1649 року. Здавна до замку Гадяцького було належне і ні на які чини не йшло. Село входило до другої полкової сотні Гадяцького полку. В 1770 році гетьман Скоропадський віддав його сотнику Івану Пирятинському. Гетьманом Апостолом було підтверджено в 1730 році за його дружиною Параскою, а в 1764 році власни-

ками села були Іван Пирятинський, Іван Велецький і Ставицький. В селі бібліотека - читальня, дві ярмарки. В церковному відношенні, до приєднання до Полтавської єпархії в 1799 році, належали до Чернігівської єпархії.

В 1710 році згадується в документах двір з дубровою і побудовою дерев'яної церкви і двір з особливим ставом, греблею, млином, броваром, де і слобідка заселена на ліс матвіївський над слободкою стоящий.

Церква Хрестовоздвиженська, дерев'яна, існувала вже в 1747 році, що доводиться надписом на одному октоїху Київського печерика 1739 року такого змісту: «1747 г. апреля 22 куплен рабом Божиим Яковом Афанасиевичем Костенком». В 1767 році з дозволу Київського митрополита Гавриїла, була перебудована, а в 1802 році перебудована знову поміщиками Ставицькими. Дзвіниця збудована в 1881 році. Першими священниками були: Данило Ставицький, який помер в 1755 році, Хома Йосипів, помер в 1766 році, Федір Кузьома, помер в 1792 році, Петро Яновський вибув у 1806 році.

Причт одноклірний. Священник отримував платню в 140 крб., перший псаломщик - 53 крб., а другий - 36 крб. Руги 33 десятини 1400 сажнів. Будинок священнику Перший псаломщик отримував квартиру платню. Церковної суми 1100 крб. В парафії: школа грамоти і дві земських. Опікунство. Парафія розкидана: в ній 14 хуторів на відстані від 7 до 10 верств. Всього дворів 402 по даним на 1901 рік.

В хуторі Дрюкові в 1896 році побудована каплиця - усипальниця генерал - лейтенанта Цеймерна Миколи Максимовича.

В 1936 році Хрестовоздвиженську церкву ліквідують Матеріали церкви використали на будівництво будинка культури в с. Синівка, що була тоді районним центром.

Село Слобідка Підставської сільської ради

Раніше територія Слобідки входила до волосного села Бірки. Розміщена вона на правому березі р. Грунь. Першими жителями були Лубенці та Воловики. На початку XVIII століття с. Бірками і Слобідкою володів генеральний суддя Іван Чарниш. Тут, на Слобідці, був його маєток. В 1779 році тут була побудована Василем Івановичем Чарнишом дерев'яна Троїцька церква, з дозволу митрополита Самуїла і іменувалась придворною. Знаходилась вона в декільках метрах від річки Грунь. До церкви був виритий канал від річки Грунь і виложений цеглою, щоб молоді панянки, плаваючи на човні по річці, могли запливати до церкви. В придворну церкву заборонялося ходити простим

селянам. При Троїцькій церкві були священники: Гордій Сосницький, Іван Шкляревський, який помер у 1786 році; В.Леонтович, назначений по наказу Київської дикастерії, помер у 1805 році. Ця церква ще існувала в 1827 році, але вже прийшла в непригодність

Универсал гетмана Скоропадского Ивану Пирятинскому на село Подставки и войсковую часть в мельнице 1710 года

Пресветлейшаго и Державнейшаго Великого Государя нашего его Царского священнейшаго Величества войска запорожского обоих сторон Днепра гетман Иоанн Скоропадский.

Всей старшине и чернее войска его ж царского Пресветлаго Величества запорожскаго, а особливе пану полковникове гадяцкому з старшиною полковою, тут же пану господареве замку нашего гадяцкого и каждому, кому колвек о том ведати надлежит, сым универсалом нашим ознаймуем: иж просил нас пан Иван Пиратинский, сотник полковий гадяцкий, о надане себе села Подставоки части войскової розмерових приходов в млине его ж, под Гадячом на гребле тамошней стоячом.

Мы теди, гетман, тое его, пана Пиратинского, сотника полкового гадяцкого, прошение принявши, а до того респектуючи на значние и зичлиwie его ж в войску запорожском услуги и заслуги, яко тое село Подставки, и часть войсковую в помянутих млинах надаем во владение, позволяючи от посполитих людей приходячие повинности и послушанства, а за млина розмировие пожитки отбирати до ласки нашой и войскової. Так абы пан полковник гадяцкий з старшиною полковою, а особливе пан господарь замку нашего гадяцкого и нихто з войскових и посполитих всякого чину людей ему, помянутому пану Пиратинскому, сотниковеполковому гадяцкому, в владению того села и в отбиранию от людей посполитих повинностей и послушенства, так з млина приходячих части войскової розмерових пожитков найменшой не важился чинити трудности и перешкоды, пилно варуем и повагою сего универсалу приказуем.

*Дан в Глухове генваря 27 дня року 1710.
Звиш менованний гетман рукою власною.*

**Универсал Апостола Параскевии Пирятинской
на село Подставки, войсковую часть в мельнице,
наследственные и купленные грунта 1730 года**

Пану полковнику гадяцкому з старшиною полковою, а особливе пану господареве замку нашего гадяцкого и всем, кому о том ведати надлежит имет, сым нашим универсалом ознаймуем: иж вдовствующая сотникова полковая гадяцкая пани Параскевия Пирятинская при поданной своей суплеце презентовала нам универсал антицессора нашего покойного гетмана Скоропадского, мужеви ея, покойному Ивану Пиратинскому, в прошлом 1710 году генваря 27 данний за вернорадетелние его войсковие службы на село Подставки и размеровие приходы з части войсковой в млине его ж, под Гадячом на гребле тамошней стоячом и на помянутое село Подставки, тако ж на дедшние и купленние мужем ея грунта, а именно, на млини - един под селом Сарами, о двух колах мучних, а третем ступном, на реце Псле, а другой, в селе Подставках о двух колах мучних, а третом ступном, стлячие и куплею набитие, - и на леса, - еден, прозиваемый великий з дубровою, под селом Цепками, другой в селе Будищах, из двома подварками, третий, называемый Назаретщину, под городом Гадячом, - да на дуброву под селом Сарамы, прозиваемую Мелетовщину, и на хутор, под селамы Русановкою и Липовим будучие; на что все вишемененная пани Пиратинская просила нашой конфермации. Ми, прето, гетман, меючи власть, по данной нам высокомонаршой Ея Императорскаго Величества грамоте, всякие а Малой России воинские и гражданские устроить порядки, респектуючи же на покойного Пиратинского разние и не малие в походах войскових ранение службы, который через все свое житие, в непоколебимой ку престолу монаршому застаючи верности, в войску запорожском, не щадя своего здоровья, служил вернее и зичливе, призирая теж и на удовство пани Пиратинской з позосталими ея детми, яко село Подставки з принадлежностями и все вышщображенние млини, леса, футоры и прочие господацкие угодия ей, паней Пиратинской, во владение сым универсалом ствержаем, так ораз пилно предлагаем, абы пан полковник гадяцкий з старшиною тамошнею, а особливе господарь замку нашего гадяцкого нашего гадяцкого и нихто инший во владении села Подставок и протчих виш означенних грунтов и в отбиранию з млинов належитих розмерових приходов жадной не важился ей самой и поставленным от нея досмотрщикам чинити перешкоды и препятствия; войт же означенного села Подставок з посполитими того села жителями (кроме козаков,

которые ненарушно при своих волностях меють быть захованы) должны ей паней Пиратинской подданническое отдавати послушенство и повиновение, мети хотим и рейментарско приказуем.

*Дан в Глухове генваря 27 дня року 1710.
Звиш менованный гетман рукою власною.*

Станом на 1763 рік у Гадяцькому полку було 23 військові товариші.

Серед них були: Іван Ставицький з с. Підставки 27 років. На службі з 1754 року, чин отримав у 1760 році та Іван Пирятинський 52 роки, на службі з 1730 року, чин отримав у 1743 році- володар села Підставки, який був представником впливової в полку династії, сином сотника. Народився у 1710 році, службу розпочав 1730, з серпня 1736 року був значковим товаришем, тоді ж виконував роль наказного гадяцького сотника. Ходив у різні походи. У 1743 році став військовим товаришем, з 1744 до 1767 року перебував у полковій Гадяцькій рахунковій комісії. Він отримав чин бунчукового товариша, а тому є прикладом просування через усі три рівні: значковий - військовий – бунчуковий.

Село Підставки

1745 рік - населення: чоловіків - 255, жінок - 242, всього - 497 жителів.

1767 р. дворів 89, в них чоловіків - 579, жінок - 582, всього - 1161, без дворових - 13, чоловіків - 25, жінок - 24, всього - 49. Разом - 1210 жителів.

1795 рік 1 березня 1795 про власників млинів в с. Підставки

	Водяних колів		Вітряних	
	Мучних	Простотолочних	Мучних	Простотолочних
Капітанші Охріннікової на р.Грунь	2	-	-	-
Козака Романа Кузменка на водоточчі Димид обозної	-	-	1	-
Полкової Софії Манкової	1	1	-	-
На водотечі Колядинці прапорщика Івана Ставицького	1	-	-	-

При селі Підставки

	Водяних колів		Вітряних	
	Мучних	Простото лочних	Мучних	Просто- толочних
Прапорщика Івана Ставицького	2	1	1	-
Козака Івана Васюхна	-	-	1	-
Козака Косми Левченка	-	-	1	-
Козака Івана Авраменко	-	-	1	-
Козака Нестера Левченка	-	-	1	-
Козака Лаврена Проценка	-	-	1	-
Козака Івана Левченка	-	-	1	-
Козака Степана Олещенка	-	-	1	-
Козаків Дениса і Максима Тро- ценків	-	-	-	1
Всього	6	2	9	1

Перекази і забобонні розповіді про скарби, як дані до пи- тання про археологічну топографію Гадяцького повіту (стаття П.С. Іващенко «Труды III Археологического съезда т. 2 Киев; 1878 г.»)

В селі Підставки на місці бувшого маєтку А.А. Ставицького, вже померлого, за словами легенди, повідомленої освіченим землевласни-
ком Євгеном Костянтиновичем Бодіско, закопаний скарб Полуботком.

Контора колгоспу с. Підставки.

Бухгалтерія колгоспу «Великий Жовтень».

Стоять зліва направо: другий Володимир Михайлович Пось - бухгалтер, відповідальний за оперативну звітність, Галина Петрівна Мельник - бухгалтер, Василь Пилипович Кузьменко - головний бухгалтер, Леся Іванівна Яковенко - касир, Іван Васильович Мельник - заступник головного бухгалтера, Ніна Микитівна Мельник - головний економіст. Весь час працював з ними - надійними, відповідальними, чесними і роботящими. Як голова колгоспу пишався ними. Вони заслуговували великої поваги.

*Олександр Климов, колишній голова колгоспу
«Великий Жовтень», Почесний громадянин села Підставки.*

Доярки бригади села Мельники. Перший ряд: зліва на право - Авраменко Антоніна Григоріївна, Мельник Ганна Олексіївна, Мельник Надія Миколаївна, Сай Катерина Сергіївна, Мельник Марія Олексіївна. Другий ряд: Мельник Ганна Петрівна, Зоренко Галина Степанівна, Мельник Меланія Остапівна.

*Авраменко Михайло Микитович
заступник голови
колгоспу «Великий
Жовтень».*

Село Підставки. О.В. Климов - голова колгоспу, І.Н. Сегеда- директор школи, А.В. Бронніков - завідуючий сільським клубом, І.М. Ралко - колгоспник, М.А. Близнюк - вчитель Підставської школи.

*С. Підставки, квітень 1961 рік. Перед технічним оглядом автомобілів..
Першим стоїть Іван Петрович Мельник,
другий Микола Васильович Троценко. (Фото автора).*

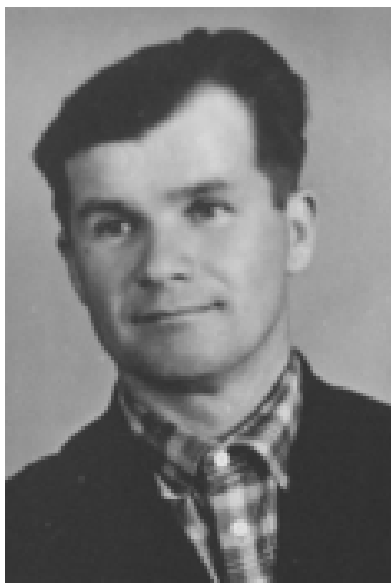
*Олещенко Василь Прокопович,
завідуючий гаражем колгоспу
1965-1966 рр.*

*Голова колгоспу «Великий
Жовтень» О.В.Климов.
с. Підставки, зима 1962 р.
(Фото Р.О. Климової).*

***Василь Петрович Яковенко,
бригадир бригади №1.***

***Боровик Микола Пилипович,
завідуючий пилорамою колгоспу.***

***С.Підставки. Святкування першотравневих
свят біля сільського клубу.***

Свято з нагоди дня працівників тваринницьких ферм.

Яковенко Надія Миколаївна.

Ралко Віктор Іванович.

Надія Миколаївна Яковенко народилася у селі Підставки 20 лютого 1929 р. Закінчила Підставську семирічну школу. З 1944 р. працювала на різних роботах у колгоспі «Великий Жовтень». У 1956 р. її обрали ланковою по догляду за цукровими буряками. Коли я працював головою, ланці доручили вирощувати кукурудзу. Сумлінна праця увінчалася успіхом. У 1965 р. ланка отримала урожай кукурудзи сорту ВІР 42 по 102 ц/га на площі 50 га. Більше 20-ти років була ланковою, нагороджена орденами Жовтневої революції та Трудового Червоного Прапора. З 1984 року Надія Миколаївна Яковенко на пенсії.

У 1960 році мені вручили колгоспники кермо управління колгоспом, а **Віктор Іванович Ралко**, сів за кермо трактора, проклав першу борозну на колгоспному полі. Народився 13 серпня 1936 року в селі Підставки. Закінчив Підставську 7-річну школу, 11 класів в с. Синівка.

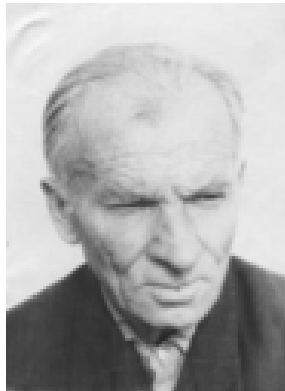
Після закінчення школи працював у колгоспі «Великий Жовтень». Три роки служив в армії. Працював трактористом. Без відриву від виробництва закінчив Роменський сільськогосподарський технікум. З 20 лютого 1972 року очолив тракторну бригаду №1. Не раз у напружений період робіт підміняв механізаторів. Віктор Іванович Ралко - заслужений механізатор України, кавалер орденів Леніна і Жовтневої революції. Був делегатом XXV з'їзду КП України, делегатом IV Все-союзного з'їзду колгоспників. Обирався депутатом районної та обласної ради народних депутатів. Більше 20 років був бригадиром тракторної бригади. Помер Віктор Іванович 2001 року.

**Боровик
Ольга Петрівна,**
ланкова бригади №1

**Півторацька
Надія Михайлівна,**
*працювала
в тваринництві.*

**Кравченко
Методій Йосипович,**
пасічник

*Півень
Іван Олександрович,
тракторист.*

*Галенко
Олена Іванівна,
доярка.*

*Галенко Петро
Тимофійович,
тракторист.*

Павло Іванович Олійник народився у селі Слобідка 21 серпня 1931 року. Закінчив 4 класи Бірківської семирічної школи. Працював у колгоспі села Слобідки різноробчим. Відслужив армію, закінчив курси трактористів і з 1955 року долю пов'язав з тракторами. Був одним з кращих трактористів колгоспу «Великий Жовтень».

Коли в колгоспі переходили на нову технологію вирощування цукрових буряків, я довго з ним вів розмову, щоб він очолив механізовану ланку. Він погодився, освоїв технологію вирощування і ланка мала врожай за 300 центнерів з гектара, при мінімальних затратах ручної праці. Він був членом правління колгоспу. У 1971 році нагороджений орденом Трудового Червоного Прапора.

Тридцять шість років Олійник був за кермом трактора. Двадцять три роки вирощував цукрові буряки. Працював на бурякозбиральному комбайні. Він був надійним товаришем, сумлінним хліборобом, шанованою в селі людиною. Помер Павло Іванович 16 квітня 2005 року.

Вандик Володимир Петрович народився 30 січня 1938 р. в с. Підставки. Закінчив 8 класів у 1954 р. і став працювати в колгоспі с. Підставки на різних роботах. Здобув професію тракториста. Був кращим трактористом у колгоспі. Любив техніку. Я знав його як доброго, надійного, здібного механізатора.

За його сумлінне ставлення до колег, до техніки, його поважали всі механізатори і колгоспники. Працював помічником бригадира тракторної бригади. Довгий час, будучи на пенсії, працював комбайнером. За свою сумлінну працю В.П. Вандик нагороджений медаллю «За

доблесну працю», бронзовою медаллю «За досягнуті успіхи в розвитку народного господарства» Головного комітету Виставки досягнень народного господарства. Помер Володимир Петрович 2011 року.

***Олійник
Павло Іванович.***

***Вандик
Володимир Петрович.***

***С. Підставки. Вид на вітряк у другій бригаді на пагорбі.
Будується корівник господарським способом.***

***Побудований новий корівник.
(Фото автора).***

***Копил
Олена
Якимівна.***

Олена Якимівна Копил народилася 16 серпня 1925 року у Слобідці. Закінчила 7 класів Бірківської семирічки та 8-й клас Сватківської середньої школи. У 1943 році, після звільнення села від німецько-фашистських загарбників, вісімнадцятирічною дівчиною закінчила у Синівській МТС курси трактористів. У важкі повоєнні роки працювала в селах колгоспів Колядинця, Синівки, та інших. З 1958 року Олена Якимівна працює трактористом у колгоспі «Великий Жовтень». За 40 років роботи працювала на шести марках тракторів: «ХТЗ», «Мак-Кормік», «Універсал», Т-28, ДТ-20, Т-25. Коли я працював головою колгоспу, пропонував їй перейти на легшу роботу. Але таку закохану в техніку людину, переконати було неможливо. Вона жила роботою, це був неперевершений працелюб. У 1975 році вийшла на пенсію, але ще до середини 80-х років продовжувала працювати на тракторі. За багаторічну і сумлінну роботу Олена Якимівна Копил нагороджена орденом «Трудового Червоного Прапора». Померла Олена Якимівна 2008 року.

Повоєнні роки. За кермом «Універсала» Олена Копил.

Олена Якимівна Копил

***Василь Антонович Близнюк
Андрій Павлович Близнюк***

Василь Антонович Близнюк, агроном колгоспу «Великий Жовтень» і **Андрій Павлович Близнюк**, бригадир садово-городньої бригади колгоспу були спеціалістами у своїй галузі. Уміло планували роботу. Були новаторами, підходили до вирішення всіх питань з глибоким розумінням справи. З ними було приємно працювати і спілкуватися. Василь Антонович любив коней. Часто сідав племінного, вороного баского жеребця і їхав на поле. Ніхто не наважувався проїхати під сідлом на вороному, як Василь Антонович.

Михайло Мартинович Решітник народився в Підставках у 1934 році. Закінчив Підставську семирічну школу. З перших днів роботи в колгоспі я з ним познайомився. Він був редактором колгоспної стінної газети «Великий Жовтень». Часто обговорювали тему номера газети, що висвітлити. Він показував мені свої картини. Особливо мені подобався портрет Шевченка, та картини на тему природи. Разом з Миколою Павловичем Ковалем порадили йому вступити на навчання до Гадяцького державного культурно-освітнього училища. Він його успішно закінчив. Працював бібліотекарем у Підставському будинку культури. Михайло Мартинович був закоханий у краєвиди рідного села, любив своє село, людей. Не раз з ним говорив на цю тему. 14 серпня 1973 р. обірвалося його життя, залишились нездійснені мрії.

*Решітник
Михайло Мартинович.*

*Микола Іванович Ралко, бригадир
тракторної бригади №1
та Володимир Петрович Вандик,
тракторист.*

*Мефодій Йосипович Кравченко був головою колгоспу у 1950 р., Петро
Іванович Гаркавенко, голова у 1943-1949 рр., Андрій Павлович Близнюк-
працював головним бухгалтером колгоспу 1947-1958 рр.*

***Василь Самійлович Близнюк працював головою колгоспу,
бригадиром і завідуючим фермою.***

***Дем'яненко
Євдокія
Іванівна,
краща доярка.***

***Близнюк
Катерина
Дмитрівна,
колгоспниця.***

***Гаркавенко
Марія
Андріївна,
колгоспниця.***

*Бригадир
В.П. Яковенко
і завідувачий фермою
П.Д. Кравченко.*

*Тесля А.Г. Пось
і агроном
В.А. Близнюк.
Без музики весілля
в селі не буває.*

*Леся Іванівна
Яковенко, Галина
Миколаївна Бли-
знюк, Андрій Па-
влович Близнюк.*

*Колектив вчителів Підставської восьмирічної школи
П'ятий ліворуч автор.*

Вид на село Мельники.

Село Мельники, 1956 рік. Перший ряд зліва направо: Корпашко Сергій Васильович, Авраменко Григорій Васильович, Мельник Микола Андрійович, Мельник Дмитро Іванович, Мельник Андрій Дорошович.

Другий ряд: Мельник Тетяна Андріївна, Мельник Одарка Андріївна, Мельник Ганна Павлівна, Авраменко Уляна Антонівна, Пось Надія Андріївна, Корпашко Євдокія Андріївна.

Село Мельники. Сидять зліва на право: Мельник Дмитро Іванович, Авраменко, Іван Федорович. Стоять: Пось Надія Андріївна, Мельник Меланія Остапівна.

Дмитро Іванович Мельник у 1960-1961 роках працював завідуючим господарством колгоспу «Великий Жовтень».

Жовтень 1961рік. Село Мельники. Учні Мельниківської початкової школи: перший і третій класи. В центрі - вчителька Пось Надія Андріївна.

***Жовтень 1961 рік. Село Мельники. Учні Мельниківської початкової школи: другий і четвертий класи.
В центрі - вчителька П'ятак Надія Максимівна.***

Мельник Надія Дмитрівна, працювала дояркою.

Директор Мельниківської початкової школи П'ятак Надія Максимівна з донькою Людмилою.

*Гаркавенко Варвара Павлівна, вчителька
Підставської восьмирічної школи
з Пось Надією Андріївною, вчителькою
Мельниківської початкової школи.*

*Мельник Олексій
Іванович, тракторист і комбайнер
колгоспу «Великий
Жовтень» третьої
тракторної бригади.*

*Авраменко Іван
Федорович, тракторист третьої
бригади.*

*Михайло Павлович Боровик, комірник
бригади №3 з дружиною
Ніною Григорівною.*

*Подружжя Василь Олексійович і
Марія Олексіївна Мельники.*

*В.О. Мельник працював
трактористом, бригадиром.*

*Григорій Павлович Мельник, бри-
гадир третьої комплексної брига-
ди колгоспу*

*«Великий Жовтень»
з дружиною Уляною Тимофіївною.*

*Мельник Василь
Тимофійович,
тракторист.*

*Брати Мельники: Федір Павлович
та Григорій Павлович.*

Техніка підготовлена до зберігання. (Фото автора).

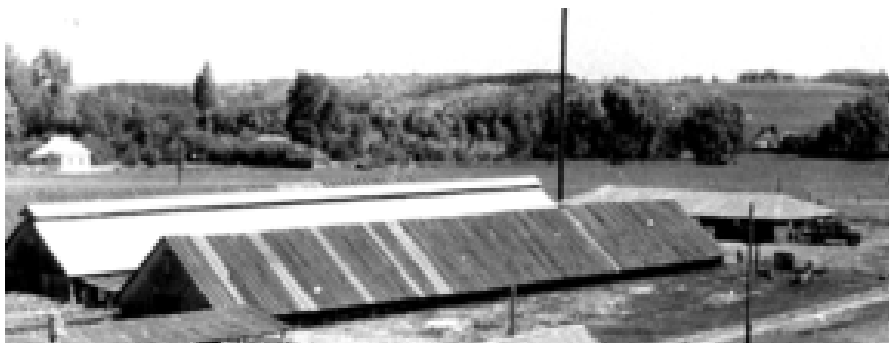
Подружжя Мельників Лідії Дмитрівни та Івана Васильовича, який працював заступником головного бухгалтера і довгі роки головним бухгалтером колгоспу «Великий Жовтень».

*О.В. Климов
Село Підставки,
осінь 1964 рік.
(Фото Р.О. Климової).*

С. Підставки, Новоселівка. Будівництво дороги. (Фото автора).

Вид на цегельний завод села Підставки.

Село Слобідка.

До двадцятих років минулого століття тут була поштова станція, завідувачим якої був Печериця Василь Іванович, потім був сільський клуб, після - колгоспна електростанція.

Старе приміщення восьмирічної школи.

*Будинок Політики. 1861 р.
У 40-60 роки тут навчалися учні школи.*

Швейна майстерня.

Магазин.

Колишня швейна майстерня і магазин.